

IN KAART BRENGEN

HERKENNEN EN VERZAMELEN

[benoemen](#) - [in kaart brengen](#) – [registreren](#) – [documenteren](#) – [waarderen](#) - [verwerven](#) - [selecteren](#) – [herbestemmen](#)

Wat?

Wanneer je immaterieel erfgoed in kaart brengt, creëer je een **overzicht van verschillende praktijken**. Meestal breng je allerlei erfgoed samen dat **iets gemeenschappelijks** heeft, zoals een type (bv. dialecten), een thema (bv. sporten), een gebied (bv. een gemeente) of ook variaties van eenzelfde praktijk (bv. Maria-processies).

Hoe in kaart brengen?

Er zijn **verschillende manieren** om immaterieel erfgoed in kaart te brengen: door lijstjes, een mindmap, een geografische kaart, een kalender, ... Vaak zorgt een overzicht ervoor dat je in één blik verbanden kan ontdekken, maar ook clusters of tekorten. In kaart brengen is dus vaak een opstapje voor verdere reflectie of acties.

De vorm die je kiest heeft gevolgen. Zo zal in een lijstje altijd een praktijk bovenaan staan en eentje onderaan. Voor sommige mensen zal het dan de indruk wekken dat de praktijk bovenaan belangrijker is dan deze onderaan. Op een geografisch kaartje zal je misschien zien waar er clusters van praktijken aanwezig zijn en waar er meer leemtes zijn. De mensen in gebieden waar er geen praktijken werden gedetecteerd, kunnen dat als positief of net als negatief ervaren. Beleidsmakers kunnen het als een vertrekpunt nemen om minder of net meer subsidies vrij te maken. De manier waarop iets zichtbaar wordt, kan dus gevolgen hebben.

Het is dus goed om **vóór je begint al na te denken over wat het proces** van in kaart brengen precies **zal betekenen** voor de mensen die sterk verbonden zijn met het immaterieel erfgoed.

Waarom in kaart brengen?

De **vorm** die je kiest **en de wijze waarop** je te werk gaat, **hangen samen met de redenen waarom** je dit overzicht wil maken. Denk maar aan (voor)onderzoek, communicatie, sensibiliseren, presentatie en promotie, maar ook lobbywerk of beleidsvoorbereiding. Je kan bijvoorbeeld praktijken in kaart brengen om het bewustzijn hierover te vergroten. Door de rijkdom en variatie ervan te presenteren, kan je mensen uit het publiek toeleiden naar diverse erfgoedgemeenschappen. Maar je kan ook bedreigde erfgoedpraktijken in kaart brengen als startpunt voor verdere borgingsmaatregelen die de betrokken erfgoedbeoefenaars ondersteunen. Als je praktijken in kaart brengt als vooronderzoek, dan ga je ervan uit dat je alles nog niet kent en dat je overzicht in het begin nog onvolledig zal zijn. Het samen in kaart brengen draagt dan bij aan je netwerk en geeft kansen voor samenwerking. Het kan er ook voor zorgen dat je te weten komt welke

verschillende perspectieven op de praktijken bestaan. En als je immaterieel erfgoed in kaart brengt voor een presentatie, dan zal je misschien vooral willen dat die praktijken opvallen die illustratief of representatief zijn voor het verhaal dat je wil vertellen. In kaart brengen maakt dus **meestal deel uit van andere borgingsmaatregelen**.

Hierbij enkele vragen om mogelijk even bij stil te staan:

- Breng je vooral praktijken in kaart of ook de mensen die er hun schouders onder zetten? Wil je vooral benoemen wat er allemaal aan immaterieel erfgoed is? Of wil je ook dieper graven en de verschillende nuances en facetten ervan kennen?
- Nodig je alleen de beoefenaars van immaterieel-erfgoedpraktijken uit bij het in kaart brengen? Of ook het brede publiek? Of houd je als erfgoedorganisatie de regie in handen?
- Voor wie maak je de kaart? Is ze voor intern gebruik, voor betrokken erfgoedbeoefenaars? Of zal ze ook gedeeld worden met een breder publiek of met beleidsmakers?
- Moet een overzicht zo volledig mogelijk zijn? Of moet het vooral een variatie van mogelijkheden tonen? Is herkenbaarheid daarbij belangrijk?

Meer lezen?

Kompas immaterieel erfgoed

Het Kompas immaterieel erfgoed vertrekt van het in kaart brengen van immaterieel-erfgoedpraktijken waarmee jouw organisatie een link heeft. Dat is een springplank om verdere keuzes te maken voor je immaterieel-erfgoedwerking.

STEPS – The role of cultural heritage in enhancing community cohesion: Participatory mapping of diverse cultural heritage

Dit rapport geeft inzage in verschillende stappen om te komen tot het participatief in kaart brengen van cultureel erfgoed. Het overloopt wat je daarbij nodig hebt en welke impact sommige beslissingen kunnen hebben.

UNESCO lesmap over Participatory mapping and inventorying

Deze lesmap van UNESCO bevat een aantal methodes en vormen van in kaart brengen op basis van een geografisch gebied. De map beschrijft ook een aantal aandachtspunten, voordelen en nadelen van het participatief mappen.

Pacific cultural mapping, planning and policy toolkit

Deze toolkit biedt modellen en inzichten bij het in kaart brengen van culturele praktijken. Het bekijkt hoe het structureren van verschillende soorten gegevens van uiteenlopende spelers kan bijdragen tot het ontwikkelen van plannen en beleid.

Voorbeelden uit de praktijk

Reuzenkaart

In Vlaanderen wonen heel veel reuzen, omringd en gekoesterd door talrijke reuzengroepen. De reuzen zijn verbonden met tal van verhalen,

vakmanschap, tradities. [Histories](#) werkt samen met [Reuzen in Vlaanderen vzw](#) en diverse reuzengroepen om al dit reuzenerfgoed te borgen. Reuzenverenigingen kunnen onder meer hun eigen reus of reuzen online in kaart brengen en er meer informatie over delen. Zo is de reuzenbevolking en al haar erfgoed beter gekend voor het brede publiek, maar is de kaart ook een startpunt om elkaar onderling uit te nodigen, kennis uit te wisselen, enzovoort.

[Neem hier een kijkje.](#)

in kaart brengen - registreren - documenteren - presenteren - toeleiden

© Histories

© Amsab-ISG, fo030914 - foto: Walter De Mulder

Schafttijd

Het [Amsab \(Instituut voor Sociale Geschiedenis\)](#) bracht in kaart hoe werkende mensen hun middagpauze vorm gaven en dat vandaag nog altijd doen. Het Amsab deed daarvoor een oproep: hoe vullen mensen hun 'schafttijd' in? Aan de hand van die getuigenissen, foto's en archiefmateriaal maakten ze een website waarop je het lunchen in Vlaanderen op twee manieren kunt verkennen. Een vertrekt van mensen die vertellen over hun beroep en hoe de lunchpauze daarin een plek krijgt. Een ander zoekt naar weerkerende gebruiken en gewoontes zoals het gebruik van de brooddoos of van pauze nemen.

[Neem hier een kijkje.](#)

benoemen - **in kaart brengen** - documenteren - presenteren - [bewaren](#)

Brussels Volkstejoêter en het AMVB

Liever dan een boek te publiceren, besloot [Brusseleir!](#) om het 25-jarig jubileum van het Brussels Volkstejoêter te vieren met een reizende expo. Dit past beter bij het DNA: het tonen van een levendige vereniging met een enthousiaste groep vrijwilligers met een hart voor Brussel en het Brussels. De tentoonstelling mocht weliswaar ook terugblikken, maar het Brusseleir!-team wou vooral tonen dat het Brussels dialect verder leeft en dat ze met elke vertaling (of 'verbrusseling') van een bestaand scenario en elke opvoering de taal nieuw leven inblazen. Ze willen daar graag ook anderen mee enthousiasmeren. Daarom brengen ze hun stukken op meerdere plekken, ook buiten Brussel. Om die dynamiek te tonen, brachten ze voor de expo verschillende aspecten van 25 jaar Volkstejoêter in kaart: van de theaterstukken tot hun auteurs en scriptschrijvers tot speellocaties, maar vooral het engagement van de vrijwilligers. Een televisiedocu werd gemaakt en uitgezonden op de regionale televisiezenders BRUZZ en RIngtv. En meteen werd er in samenwerking met het [AMVB](#) een programma aan acteerlessen, taallessen, poëzieavonden en panelgesprekken aan vastgeknoopt. Het archief ondersteunt Brusseleir! al bij de zorg voor hun archivalisch erfgoed. Voor de jubileumactiviteiten nam het een [coördinerende en faciliterende rol](#) op en zocht bijkomende financiering. De gezamenlijke communicatie bereikte complementaire publieksgroepen en had zo een versterkend effect.

[Neem hier een kijkje.](#)

in kaart brengen - documenteren - communiceren - presenteren - toeleiden - [bewaren](#) - [actualiseren](#) - [bevorderen](#)

© be.brusseleir vzw - foto: Koen Bauters

© Public Domain Pictures - foto: Circe Denyer

Gelieve de familie te volgen. Koffietafels in Vlaanderen

In 2012 verscheen een boek over koffietafels in Vlaanderen. De koffietafels zijn een rouwritueel, maar ook een ontmoetingsmoment, een feest, een ontlading, een etappe van het verwerkingsproces. Het boek verkent het immaterieel erfgoed van de koffietafels geografisch, maar ook intercultureel en thematisch. In het boek laat [FARO](#) mensen aan het woord die koffietafels organiseren of meemaakten. Zo brengt het de rituelen en de betekenissen daarvan in kaart.

[Neem hier een kijkje.](#)

benoemen - **in kaart brengen** - presenteren

Kennisdossier borgen via erfgoedfuncties: inleidende teksten

[Waarom borgen?](#)

[Waarom dit kennisdossier: borgen via erfgoedfuncties?](#)

[Even stilstaan bij woorden: immaterieel erfgoed en borgen](#)

[Verantwoordelijkheidszin](#)

[Erfgoedfuncties](#)

Trefwoord:

Meer weten:

[Kennisdossier: borgen via erfgoedfuncties](#)

